

สายพันธุ์สุกร ที่สำคัญในไทย

น.สพ. ยุทธ เทียมสุวรรณ
ผู้จัดการฝ่ายวิชาการ บจก. เซ็นทรัลลิส

สุกร หรือ หมู เป็นสัตว์เลี้ยงลูกด้วยนม และเป็นสัตว์เลี้ยงที่มีขนาดใหญ่ของมนุษย์มาช้านานแล้ว มีวิวัฒนาการมาจากบรรพบุรุษซึ่งเป็นสุกรป่า (*Sus scrofa*) ส่วนสุกรบ้านที่เลี้ยงกันทุกวันนี้เป็นอีกหนึ่งสปีชีส์ที่แยกย่อยออกมา มีชื่อวิทยาศาสตร์ว่า *Sus scrofa domesticus* เป็นสัตว์ที่มีกีบคู่ ลำตัวอ้วนกลม เมื่อโตเต็มวัยจะหนักระหว่าง 50-350 กก. หัวรวมลำตัวมีความยาวระหว่าง 0.9-1.8 ม. มีจมูกและปากยื่นยาว หาอาหารโดยใช้จมูกสูดดมกลิ่น กินได้ทั้งพืชและสัตว์เป็นอาหาร แต่มักกินพืชเป็นหลัก ด้วยความที่พืชย่อยได้ยากกว่าเนื้อ สุกรจึงมีวิวัฒนาการกระเพาะอาหารให้ใหญ่ รวมถึงลำไส้ให้ยาวขึ้น ปัจจุบันมีสุกรสายพันธุ์แท้ๆ ประมาณ 80 กว่าสายพันธุ์ ด้วยการคัดเลือกทางธรรมชาติและฝีมือของมนุษย์ที่ปรับปรุงและคัดเลือกพันธุ์โดยมักใช้สายพันธุ์ต่างถิ่นเข้ามาปรับปรุงร่วมกับพันธุ์พื้นเมืองเดิม ด้วยเหตุผลเพื่อพัฒนาการเลี้ยงสุกรให้เป็นรูปแบบอุตสาหกรรมที่มีการแข่งขันสูงมากขึ้น จึงต้องการผลผลิตที่มากขึ้น สมรรถภาพในการสืบพันธุ์ดี ให้ออกมาก เลี้ยงลูกเก่ง มีอัตราการเจริญเติบโตสูง มีประสิทธิภาพการใช้อาหารดี ใช้เวลาเลี้ยงน้อย และแข็งแรง ทนทานต่อโรค รวมถึงมีคุณภาพซากที่ดีตรงตามความต้องการของตลาดอีกด้วย สุกรในปัจจุบันมีอยู่มากมายหลากหลายสายพันธุ์ ถ้าจัดแบ่งพันธุ์สุกรคร่าวๆ ตามประโยชน์การใช้งาน รูปร่างลักษณะ และเนื้อแล้ว จะแบ่งออกเป็น 3 ประเภทหลักๆ ดังนี้

1. ประเภทมัน (Lard type)

เป็นสุกรดั้งเดิม เจริญเติบโตช้า รูปร่างอ้วนเตี้ยกลม ลำตัวสั้น สะโพกเล็ก ให้ออกเนื้อน้อย แต่มีมันมาก และโตช้า ได้แก่ สุกรพันธุ์พื้นเมืองของไทยและจีน ปัจจุบันมีเหลืออยู่น้อย ทางภาคใต้พบมากกว่าภาคอีสาน อีกไม่นานสุกรประเภทนี้อาจจะหมดไป เนื่องจากผู้บริโภคไม่นิยมบริโภคน้ำมันที่ได้จากสุกร หันมาบริโภคน้ำมันพืชเป็นส่วนใหญ่ สุกรประเภทนี้ได้แก่พันธุ์พื้นเมือง เช่น พันธุ์ไหลล่า เหมยซาน ควาย พวง และกระโดน

2. ประเภทเนื้อ (meat type)

เป็นพันธุ์สุกรที่ปรับปรุงมาจากสุกรประเภทมัน เจริญเติบโตเร็วกว่า ประสิทธิภาพการใช้อาหารดี ให้น้ำเนื้อแดงมาก โดยที่มีมันน้อย รูปร่างสันทัด รูปร่างลำตัวจะสั้นกว่าประเภทเบคอน ไหล่และสะโพกใหญ่เด่นชัด หลังโค้ง จึงมีความหนาและความลึกมากกว่าประเภทเบคอน ให้ลูกตกพอสมควร สุกรประเภทนี้ได้แก่ พันธุ์ดูร์รอเจอร์ซี่ แฮมเชียร์ เบอร์กเชียร์ เฮียร์ฟอร์ด เบลท์วีลล์ โปแลนด์ไชน่า เซสเตอร์ไวท์ มินิโซต้า มอนตানা ซึ่งหลายพันธุ์อาจไม่คุ้นหูกันนัก เนื่องจากไม่เคยนำเข้ามาเลี้ยงในไทย

3. ประเภทเบคอน (bacon type)

เป็นสุกรพันธุ์ที่มีรูปร่างใหญ่ รูปร่างลำตัวจะยาวกว่าประเภทเนื้อ แต่ค่อนข้างบาง ไหล่หนา หลังและเอวแคบ จึงมีความหนาและความลึกของลำตัวน้อยกว่าประเภทเนื้อ ให้น้ำเนื้อแดงมาก โดยที่มีมันน้อยเช่นเดียวกัน ต่างประเทศนิยมใช้ทำเนื้อสามชั้นเค็มที่เรียกว่า เบคอน เพราะบริเวณเนื้อสามชั้นมีเนื้อแดงและมันสลับกันเป็นชั้นๆ สุกรประเภทนี้ได้แก่ พันธุ์แลนด์เรซ ลาร์จไวท์ แทมเวิร์ท เป็นต้น

สายพันธุ์สุกรที่สำคัญในไทย

1. **สุกรพื้นเมือง** มีถิ่นกำเนิดในทวีปเอเชีย เป็นสุกรที่เลี้ยงอยู่ตามหมู่บ้านชนบทหรือชาวนา ลักษณะทั่วไปจะมีขนาดตัวเล็ก ประมาณ 80 กก. ลำตัวสั้น หัวค่อนข้างใหญ่ ไหล่และสะโพกแคบ ท้องยาน หลังแอ่น ขาและข้อขาอ่อน ส่วนใหญ่จะมีขนสีดำ เจริญเติบโตช้า 180-350 ก./วัน อัตราการเปลี่ยนอาหารประมาณ 5-7 แต่ให้ลูกตก และเลี้ยงลูกเก่ง ทนทานต่อโรคและสภาพแวดล้อมได้เป็นอย่างดี มีเนื้อแดงน้อย ไขมันมาก จะมีชื่อเรียกต่างกันไปตามแต่ละท้องถิ่น

- a. **พันธุ์ไหหลำ** เลี้ยงมากทางตอนกลางและตอนใต้ของจีน ในไทยเลี้ยงมากตามภาคกลาง และภาคใต้ ลำตัวยาวปานกลาง ตามลำตัว หัวไหล่ บั้นท้ายจะมีสีดำ ท้องมักมีสีขาว จมูกยาวและแอ่นเล็กน้อย คางย้อย ไหล่กว้าง หลังแอ่น สะโพกเล็ก ขาและข้อเท้าอ่อน มีอัตราการเจริญเติบโต และสืบพันธุ์ได้ดีกว่าสุกรพื้นเมืองอื่นๆ เพศเมียโตเต็มที่จะมีน้ำหนักประมาณ 100-120 กก. เพศผู้โตเต็มที่จะมีน้ำหนักประมาณ 115-140 กก.

ที่มารูปภาพ : <https://www.goodthaifeed.com/การเลี้ยงสุกรหรือหมู-กา/>

- b. **พันธุ์ราดหรือกระโดน** เลี้ยงมากตามภาคตะวันออกเฉียงเหนือ และพบได้บ้างในภาคเหนือ ภาคใต้ มีขนสีดำตลอดตัว มีสีขาวปนแซมบ้างเล็กน้อย กระดุกเล็ก หัวเล็กยาว จมูกยาว ลำตัวสั้นป้อม หลังแอ่น ใบหูเล็กตั้งตรงไว ปราดเปรี้ยว ผิวหนังหยาบ โตช้า แต่เนื้อแน่น เพศเมียโตเต็มที่จะมีน้ำหนักประมาณ 80-100 กก. เพศผู้โตเต็มที่จะมีน้ำหนักประมาณ 100-120 กก.

ที่มารูปภาพ : <http://pvlo-cmi.dld.go.th/Doc/เอกสารเผยแพร่/พันธุ์สัตว์/พันธุ์สุกร.pdf>

- c. พันธุ์พวง เลี้ยงมากตามภาคตะวันออก มีสีดำ ลำตัวยาวเกือบเท่ากับสุกรพันธุ์ไหล่ ลำ ไหล่กว้าง สะโพกแคบ หลังแอ่น ผิวหนังหยาบ เพศเมียโตเต็มที่จะมีน้ำหนักประมาณ 90-100 กก. เพศผู้โตเต็มที่จะมีน้ำหนักประมาณ 90-130 กก.

ที่มารูปภาพ : <https://saranukromthai.or.th/oldchild/1553>

- d. พันธุ์ควาย เลี้ยงมากตามภาคเหนือ และพบได้บ้างในภาคกลาง มีลักษณะสีคล้ายสุกรไหล่ลำ แต่ตัวเล็กกว่า แตกต่างกันที่พันธุ์ควายจะมีสีดำ จมูกชี้ตรงและสั้นกว่า ใบหูใหญ่ปรกเล็กน้อย มีรอยย่นตามลำตัวมากกว่า ไหล่ลำ ขาและข้อเท้าแข็งแรง แต่เป็นสุกรที่มีขนาดใหญ่กว่าพันธุ์พื้นเมืองอื่นๆ เพศเมียโตเต็มที่จะมีน้ำหนักประมาณ 100-125 กก. เพศผู้โตเต็มที่จะมีน้ำหนักประมาณ 125-150 กก.

ที่มารูปภาพ : <https://www.opsmoac.go.th/mukdahan-dwl-files-432791791838>

- e. พันธุ์หมยซาน มีสีดำ หน้าผากย่น ใบหูใหญ่ยาวปรก ใบหน้ามีขนสีดำแต่ไม่ดก ส่วนบริเวณลำตัวมีขนสีขาว มีเต้านม 16-18 เต้า เข้าสู่วัยเจริญพันธุ์เร็ว ให้ลูกดก เพศเมียโตเต็มที่จะมีน้ำหนักประมาณ 170 กก. เพศผู้โตเต็มที่จะมีน้ำหนักประมาณ 190 กก.

ที่มารูปภาพ : <https://royal.dld.go.th/webnew/images/ungkarn/goat/kk16012564.pdf>

- f. สุกรป่า เลี้ยงทั่วไปตามภาคต่างๆ มีขนหยาบแข็ง สีน้ำตาลเข้ม หรือดำเข้ม หรือดอกเลา หน้าหนา หน้ายาว จมูกยาวและแหลมกว่าพื้นเมืองพันธุ์อื่นๆ ขาเล็กและเรียว ปราดเปรี้ยว ที่พบมีอยู่ 2 พันธุ์ คือพันธุ์หน้ายาว และพันธุ์หน้าสั้น แม่สุกรโตเต็มที่จะมีน้ำหนักประมาณ 80 กก.

ที่มารูปภาพ : <https://www.opsmoac.go.th/mukdahhan-dwl-files-432791791838>

2. สุกรต่างประเทศ ที่พอปรับตัวให้เข้ากับสภาพแวดล้อมของไทยได้ และมักมีการนำเข้ามาจากต่างประเทศเพื่อใช้งาน และปรับปรุงสายพันธุ์มีดังนี้

- a. พันธุ์ลาร์จไวท์ มีถิ่นกำเนิดในประเทศอังกฤษ นำเข้ามาในไทยปี 2482 มีสีขาวตลอดทั้งลำตัว แต่อาจมีจุดดำได้บ้าง หูตั้ง หน้าสั้น หัวใหญ่ ไหล่หนา กระดูกใหญ่ โครงใหญ่ ลำตัวยาวและลึก ท้องขนานกับพื้น หลังและเอวแคบ เพศผู้โตเต็มที่จะมีน้ำหนักประมาณ 320-450 กก. เพศเมียโตเต็มที่จะมีน้ำหนักประมาณ 230-360 กก. ให้ลูกตกเฉลี่ย 9-10 ตัว เลี้ยงลูกเก่ง หย่านมเฉลี่ย 8-9 ตัว แข็งแรง เลี้ยงง่าย ปรับตัวเก่ง เจริญเติบโตเร็ว ประสิทธิภาพการใช้อาหารดี คุณภาพซากดี เนื้อแดงมาก ไขมันใต้ผิวหนังบาง พันธุ์นี้เหมาะที่จะใช้เป็นตัวพ่อและแม่ แต่นิยมใช้เป็นพ่อแม่พันธุ์สำหรับผลิตสุกรพันธุ์ลูกผสม 2 สาย เพื่อเป็นแม่พันธุ์ในการผลิตสุกรรุ่นลูกผสม 3 สาย หรือเป็นสุกรขุน 2 สายส่งตลาดก็ได้

ที่มารูปภาพ : <https://moopakchong.org/knowledge/pig-breed/largewhite-ireland-pig.html>

- b. พันธุ์แลนด์เรซ มีถิ่นกำเนิดในประเทศเดนมาร์ก นำเข้ามาในไทยปี 2506 มีสีขาวตลอดทั้งลำตัว แต่อาจมีจุดดำได้บ้าง หูใหญ่ปรก หน้ายาว จมูกยาว หัวเล็กเรียว ไหล่กว้างและหนา ลำตัวยาวมากและลึก มีซี่โครงมากถึง 16-17 คู่ (สุกรปกติมีกระดูกซี่โครง 15-16 คู่) สะโพกใหญ่ ขาสั้นออกไปทางเตี้ย เพศผู้โตเต็มที่จะมีน้ำหนักประมาณ 320-400 กก. เพศเมียโตเต็มที่จะมีน้ำหนักประมาณ 250-340 กก. ให้ลูกตกเฉลี่ย 9-10 ตัว เลี้ยงลูกเก่ง นำนมดี มีเต้านมมาก แต่ละเต้าห่างกัน จึงสะดวกให้ลูกดูดนม หย่านมเฉลี่ย 8-9 ตัว เจริญเติบโตเร็ว ประสิทธิภาพการใช้อาหารดีมาก คุณภาพซากดี เนื้อแดงมาก ไขมันน้อย ไขมันที่สันหลังบาง ข้อเสียคืออ่อนแอ มักมีปัญหาเรื่องขาอ่อน ไม่ค่อยแข็งแรง ต้องใช้อาหารที่มีคุณภาพดีในการเลี้ยง พันธุ์นี้เหมาะที่จะใช้เป็นตัวแม่ โดยเฉพาะอย่างยิ่งเป็นแม่พันธุ์ในการผลิตแม่สุกรพันธุ์ลูกผสม 2 สาย เพื่อใช้ผลิตสุกรรุ่นลูกผสม 3 สายต่อไป

ที่มารูปภาพ : <https://moopakchong.org/knowledge/pig-breed/landrace-ireland-pig.html>

- c. พันธุ์ดอร์ค หรือดอร์คเจอร์ซี่ มีถิ่นกำเนิดในประเทศอเมริกา มีสีน้ำตาลแดง น้ำตาลฟางข้าว น้ำตาลเข้ม บางตัวออกเหลืองทอง โคนหูตั้งปลายหูปรก หัวโต หน้ายาวปานกลาง จมูกไม่ยาว ลำตัวสั้นกว่าลาร์จไวท์ และแลนด์เรซ ลำตัวหนา หลังโค้ง ไหล่และสะโพกหนาและกว้าง บึกบึน เพศผู้โตเต็มที่จะมีน้ำหนักประมาณ 300-450 กก. เพศเมียโตเต็มที่จะมีน้ำหนักประมาณ 270-320 กก. เป็นสุกรที่ให้ลูกดกเฉลี่ย 8-9 ตัว เลี้ยงลูกไม่เก่ง หย่านมเฉลี่ยเพียง 6-7 ตัว ลูกสุกรหลังจากอายุ 2 เดือนไปแล้ว จะเจริญเติบโตเร็ว ประสิทธิภาพการใช้อาหารดี คุณภาพซากดี แต่อาจมีไขมันมาก มีความแข็งแรงทนทานต่อสภาพดินฟ้าอากาศทุกรูปแบบ ปรับตัวเก่ง นิยมใช้เป็นสายพ่อพันธุ์เพื่อผลิตสุกรขุนลูกผสม 3 สาย ที่มีทรงสวยงาม แผ่นหลังกว้าง เลี้ยงง่าย เจริญเติบโตเร็ว

ที่มารูปภาพ : <https://moopakchong.org/knowledge/pig-breed/duroc-dld-pig.html>

- d. พันธุ์เปียตรง มีถิ่นกำเนิดในประเทศเบลเยียม มีสีขาว หรือขาวเหลือง ลายสลับ หรือมีจุด เป็นสุกรที่มีรูปร่างสวยงาม กล้ามเนื้อเป็นมัดๆ แผ่นหลังกว้างเป็นปีก สะโพกใหญ่สวย เห็นเด่นชัด ไหล่มีเนื้อแดงมาก อัตราส่วนระหว่างเนื้อกับไขมันดีกว่าสุกรพันธุ์อื่น คุณภาพซากดี มีเปอร์เซ็นต์เนื้อแดงสูงมาก ไขมันบาง โตเต็มที่จะมีน้ำหนักประมาณ 150-200 กิโลกรัม มีข้อเสียคือ ตื่นตกใจจนช็อกตายง่าย ปรับตัวยาก และโตช้า ประสิทธิภาพการใช้อาหารไม่ดีนัก ใช้เป็นสายพ่อพันธุ์เพื่อผลิตสุกรขุนลูกผสม 3 สาย แต่ก็ไม่ใช่ที่นิยมนัก

ที่มารูปภาพ : <https://moopakchong.org/knowledge/pig-breed/pietrain-pig.html>

- e. พันธุ์อื่นๆ ที่อาจมีการนำสายพันธุ์เข้ามาบ้างโดยผู้ประกอบการบางราย หรือนักวิชาการ แต่ไม่เป็นที่นิยมกันแพร่หลายนักได้แก่

- i. แฮมเชียร์ มีสีดำ มีคางขาวที่หัวไหลลงไปถึงขาหน้าทั้งสองข้าง หูตั้ง หัวค่อนข้างเล็ก ลำตัวเล็กกว่าดูรีออก หลังค่อนข้างโค้ง ใช้เป็นสายพ่อพันธุ์เพื่อผลิตสุกรขุนลูกผสม 3 สาย ปรับตัวเข้ากับสภาพแวดล้อมของไทยได้ไม่ดึก ให้ผลผลิตสุพันธุ์อื่นไม่ได้

ที่มารูปภาพ : <https://pvlo-spr.dld.go.th/webnew/images/stories/service/publish/establishment-of-terminal-boar-and-utilization-for-fattening-pig-production.pdf>

- ii. เบอร์กเชียร์ มีสีดำ มีสีขาวเฉพาะจุดที่หน้าผากจมูก ปลายหาง เท่าทั้ง 4 จมูกสั้น หูเล็กตั้งตรง แต่เมื่ออายุมากหูจะปรกไปด้านหน้าเล็กน้อย หน้าหัก หน้าผากกว้าง คางใหญ่ย่อยมาถึงลำคอ ขนาดลำตัวไม่ใหญ่มาก แต่สะโพกใหญ่ บึกบึน ใช้เป็นสายพ่อพันธุ์

ที่มารูปภาพ : <https://www.britishpigs.org.uk/breed-information/berkshire>

- iii. โปแลนด์ไชน่า
iv. แทมเวอร์ท
v. เฮียร์ฟอร์ด

ที่มาข้อมูล เอกสารอ้างอิง และรูปภาพ

<https://moopakchong.org/knowledge/plg-breed/pakchong5-pig.html>

<http://pvlo-cmi.dld.go.th/Doc/เอกสารเผยแพร่/พันธุ์สัตว์/พันธุ์สุกร.pdf>

<https://moopakchong.org/knowledge/pig-breed.html>